

Η εκ πρώτης όψεως ανάγνωση στο πιάνο

Χριστόδουλος Βασιλειάδης

Η εκ πρώτης όψεως ανάγνωση (sight-reading) στο πιάνο θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί στη μουσική. Πώς πρέπει να προετοιμαστεί ο μαθητής γι' αυτή την εξέταση; Πώς ο καθηγητής πρέπει να προετοιμάσει τους μαθητές γι' αυτή την εξέταση; Η εισήγηση αυτή προσπαθεί να δώσει απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές.

Κατ' αρχήν θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εκ πρώτης όψεως ανάγνωση είναι το αντίθετο της μουσικής. Με τον όρο «μουσική» εννοούμε διαδοχή μελωδικών και ρυθμικών μοτίβων, τα οποία σχετίζονται το ένα με το άλλο. Στα έργα δηλαδή των μεγάλων συνθετών παρατηρούμε ότι ένα ρυθμικό ή μελωδικό μοτίβο επαναλαμβάνεται πολλές φορές κατά τη διάρκεια του έργου με διάφορους τρόπους.

Αντίθετα στο sight-reading πολλές φορές παρατηρούμε ότι υπάρχουν διαφορετικά μελωδικά ή ρυθμικά μοτίβα, τα οποία εναλλάσσονται το ένα με το άλλο. Επίσης πολλές φορές ένα ρυθμικό ή μελωδικό μοτίβο διακόπτεται και εμφανίζεται ένα άλλο εντελώς διαφορετικό. Αυτό συμβαίνει διότι ο σκοπός του sight-reading είναι να εντείνει την προσοχή του μαθητή, έτσι ώστε να γίνει πιο προσεκτικός στο να βρίσκει και να εκτελεί τα διαφορετικά μελωδικά ή ρυθμικά μοτίβα, που υπάρχουν σε ένα κομμάτι .

Παραθέτουμε μερικά παραδείγματα, για να δείξουμε αυτή την ποικιλία και αντίθεση μοτίβων, τα οποία υπάρχουν στο sight-reading. Μπορεί να υπάρχουν νότες legato και αμέσως να παρεμβάλλονται νότες staccato. Μπορεί ακόμη το ρυθμικό μοτίβο να περιλαμβάνει ένα όγδοο με δύο δέκατα έκτα και ξαφνικά μπορεί να παρεμβάλλεται το αντίθετο, δηλαδή δύο δέκατα έκτα με ένα όγδοο. Αυτό γίνεται όπως έχουμε ήδη αναφέρει για να δείξει την ικανότητα του μαθητή στο να εκτελέσει διάφορα ρυθμικά και μελωδικά μοτίβα.

Δυστυχώς αρκετές φορές αντί να υπάρχει στο sight-reading ποικιλία ρυθμικών και μελωδικών μοτίβων, υπάρχει μόνο ένα μοτίβο, το οποίο επαναλαμβάνεται σε ποικίλες

μορφές. Αυτό πιστεύω ότι είναι λάθος, διότι δεν δείχνει την ικανότητα και ετοιμότητα του μαθητή στο να εκτελεί ποικίλα μοτίβα και να είναι συγκεντρωμένος όταν εκτελεί το sight-reading. Πολλές φορές στο αριστερό χέρι υπάρχουν από την αρχή μέχρι το τέλος του κομματιού αρπιστικές συγχορδίες, οι οποίες είναι πολύ εύκολο να εκτελεστούν από ένα μαθητή. Αυτό δεν είναι βοηθητικό, όταν προσπαθείς να είσαι έτοιμος να εκτελέσεις ένα κομμάτι για πρώτη φορά, αφού η άσκηση του sight-reading υπάρχει γι' αυτό τον σκοπό.

Η εκμάθηση του sight-reading είναι καλύτερα να αρχίζει από την στιγμή που αρχίζει ο μαθητής να μαθαίνει πιάνο. Ασφαλώς το sight-reading πρέπει να προσαρμοστεί στις ικανότητες του κάθε μαθητή. Επιπρόσθετα, πρέπει να είναι αναλόγου δυσκολίας σύμφωνα με το επίπεδο, στο οποίο βρίσκεται ο μαθητής. Ένας αρχάριος θα μπορεί να εκτελέσει στο πιάνο κομμάτια sight-reading, τα οποία να τοποθετούν τα δύο χέρια χωριστά. Έτσι ο καθηγητής μπορεί να δώσει στον αρχάριο μαθητή ένα κομμάτι με τέσσερα μέτρα, το οποίο να έχει απλές νότες στο δεξί ή στο αριστερό χέρι χωριστά. Αργότερα, όταν προχωρήσει ο μαθητής στο επόμενο επίπεδο, μπορεί να εκτελέσει κομμάτια sight-reading, στα οποία θα μπορεί να χρησιμοποιήσει και τα δύο χέρια μαζί.

Αναφορικά με την μέθοδο που χρησιμοποιούν οι καθηγητές για τη διδασκαλία του πιάνου, πιστεύω ότι οι μέθοδοι, όπως η Beyer καθώς και παρόμοιές της δεν βοηθούν καθόλου την διδασκαλία του sight-reading. Αυτού του είδους οι μέθοδοι δεν είναι κατάλληλες, διότι έχουν ένα συνεχόμενο ρυθμικό μοτίβο στο αριστερό χέρι, ενώ δίνουν έμφαση στο δεξί χέρι. Αντίθετα μέθοδοι όπως οι John Thompson ή παρόμοιές τους βοηθούν τον μαθητή, διότι αναπτύσσουν τα δύο χέρια ισοδύναμα. Η μέθοδος του John Thompson π.χ. μαθαίνει στον αρχάριο μαθητή πρώτα το μεσαίο ντο στα δύο χέρια. Αργότερα μαθαίνει το ρε στο δεξί και το σι στο αριστερό. Μετά ο μαθητής μαθαίνει το μι στο δεξί και το λα στο αριστερό χέρι. Μετά ο μαθητής διδάσκεται το φα στο δεξί χέρι και το σολ στο αριστερό. Χρησιμοποιώντας αυτή την μέθοδο αναπτύσσονται ισοδύναμα τα δύο χέρια και βοηθά τον μαθητή να έχει πιο καλά αποτελέσματα στο sight-reading.

Υπάρχουν κυρίως δύο τύποι μαθητών, αυτοί που είναι καλύτεροι στα ακουστικά και αυτοί που είναι καλύτεροι στο sight-reading. Είναι πολύ σπάνιο φαινόμενο να έχει και τους δύο τύπους ο ίδιος μαθητής. Ο μαθητής, που είναι καλύτερος στα ακουστικά, απομνημονεύει τα μελωδικά και ρυθμικά μοτίβα, τα οποία εισέρχονται δια μέσου της ακοής στον εγκέφαλο. Ο μαθητής, που είναι καλύτερος στο sight-reading, απομνημονεύει τα μελωδικά και ρυθμικά μοτίβα, τα οποία εισέρχονται δια της όρασης στον εγκέφαλο. Αυτός που είναι ακουστικός τύπος συνήθως έχει πιο πολύ ταλέντο στο να αυτοσχεδιάζει στο πιάνο ή σε άλλα όργανα, όπως βιολί κλπ. Αυτός, που είναι καλύτερος στα ακουστικά, έχει πιο πολύ ταλέντο στο να αυτοσχεδιάζει στο πιάνο ή σε άλλα όργανα, όπως βιολί κλπ. Αυτός, που είναι καλύτερος στα ακουστικά, λέγεται ότι έχει πιο πολύ ταλέντο στη μουσική και είναι δύσκολο γι' αυτόν να παρακολουθεί την παρτιτούρα. Προτιμά να εκτελεί έργα όχι από την παρτιτούρα αλλά από μνήμης. Αυτός, που είναι καλύτερος στο sight-reading, Ο οπτικός τύπος είναι πιο καλός στο sight-reading προτιμά να εκτελεί κομμάτια από την παρτιτούρα. Απομνημονεύει εύκολα τα έργα που μαθαίνει δια μέσου της παρτιτούρας αλλά είναι δύσκολο γι' αυτόν οι ασκήσεις ακουστικών καθώς και η εκτέλεση τραγουδιών, τα οποία ακούει από το ράδιο ή την τηλεόραση. Για να γίνει καλύτερος ένας μαθητής στο πιάνο πρέπει να συνδυάσει και τους δύο τύπους, δηλαδή να είναι καλός στα ακουστικά και στο sight-reading. Αν ο μαθητής είναι καλός μόνο στο sight-reading, πρέπει να κάνει ακουστικές ασκήσεις για να βελτιωθεί στα ακουστικά. Αν είναι καλός μόνο στα ακουστικά, τότε πρέπει να κάνει ασκήσεις στο sight-reading.